

Lausunto koulujen ja oppilaitosten loma-aikoja koskevasta muistiolounnoksesta

Millaisia vaikutuksia näkisitte aiheutuvan koulutusjärjestelmälle, mikäli perusopetuksen loma-ajat muutettaisiin mallin esittämällä tavalla?

Käytännön vaikutuksista näkyvin on kesälomien siirron vaikutus peruskoulujen päättöarviointiin ja yhteishakuun, jotka siirtyisivät niin ikään myöhemmäksi. Myös ylioppilaskirjoitukset siirtyisivät, mikä vaikuttaisi samalla korkeakoulujen opiskelijavalintaan. Mikäli kesälomia siirretään, nämä aikataulumuutokset on valmisteltava ja toteutettava huolella.

Olennaisempi kysymys on kuitenkin kesälomien siirron vaikutus lasten oppimiseen ja jaksamiseen. Heikentäisikö pitkä kevätlukukausi lasten hyvinvointia tai oppimista?

OECD:n mukaan oppimistulokset eivät ole vahvasti sidoksissa lukuvuoden täsmälliseen rakenteeseen tai opetuspäivien sijoitteluun. Siksi kahden viikon siirto kesäloman alkamisajankohdassa ei itsessään anna aiheutta olettaa oppimistulosten heikkenevän. Kansainvälinen vertailu ei osoita yhden tietyn koulukalenterin olevan oppimisen kannalta ylivoimainen. OECD-maat järjestävät lukuvuotensa hyvin eri tavoin, mutta menestyviä koulutusjärjestelmiä löytyy useilla erilaisilla ratkaisuilla.

Tutkimus ei osoita, että kesäloman tulisi alkaa juuri kesäkuun alussa tai että nykyinen kesäloman ajoitus olisi oppimisen kannalta muita vaihtoehtoja parempi. Oppimistutkimuksen perusteella olennaisempia tekijöitä ovat opetuksen kokonaismäärä, opetuksen laatu, oppimisen jatkuvuus sekä mahdollisuudet palautumiseen ja kertaukseen. Pitkien koulukatkosten tiedetään voivan aiheuttaa jonkin verran oppimisen unohtamista, mutta tutkimus ei anna vahvaa perustetta sille, että muutaman viikon siirto kesäloman alkamisajankohdassa heikentäisi oppimistuloksia. OECD:n vertailu osoittaa, että toimivia koulutusjärjestelmiä on rakennettu hyvin erilaisille lukuvuosimalleille.

Sen sijaan oppimista tukevista tekijöistä on huomattavasti vahvempaa näyttöä. Oppiminen hyötyy säännöllisestä rytmityksestä, oppisisältöjen kertauksesta sekä riittävästä palautumisjaksoista. Tämän vuoksi huomio kannattaa kohdistaa siihen, miten lukuvuosi kokonaisuutena rakentuu, eikä siihen, mille kalenteriviikolle kesäloman ensimmäinen päivä sijoittuu.

Jos kesäloman siirtämisen yhteydessä lukuvuoden rytmitys tukee nykyistä paremmin oppilaiden jaksamista ja palautumista esimerkiksi kevätlukukauden aikana, muutosta voidaan pitää pedagogisesti perusteltuna ilman, että oppimistulosten voidaan olettaa heikkenevän.

Suomen nykyinen lukuvuoden rytmi ei ole eurooppalainen standardi vaan yksi mahdollinen järjestely. Useissa Pohjoismaissa ja Euroopan maissa koulutyö jatkuu pidemmälle kesäkuuhun kuin Suomessa, eikä näissä maissa ole näyttöä siitä, että myöhempi kesäloman alkaminen heikentäisi oppimistuloksia. Sen sijaan monissa maissa kevätlukukausi katkaistaan pidemmällä lomajaksolla, mikä tukee oppilaiden jaksamista. Muistiossa onkin esitetty kevätlomaa, jolla pitkää kevätlukukautta katkaistaan.

Millaisia vaikutuksia näkisitte aiheutuvan muille toimialoille / edustamallanne toimialalle, mikäli perusopetuksen loma-ajat toteutettaisiin mallin esittämällä tavalla?

Vaikutukset olisivat hyvin positiiviset matkailu- ja ravintola-alalle. Myös kaupan ala hyötyisi. Matkailu on kasvava ala sekä globaalisti että Suomessa. Kasvavaan kysyntään olisi järkevä vastata, mutta moni yrityksistä joutuu kotimaisten asiakkaiden ja jossain määrin työvoiman puutteessa supistamaan toimintaansa loppukesästä, kun muun Euroopan lomasesonki on parhaimmillaan. Matkailu- ja ravintola-alan kannalta parhainta olisi, että sesonki jatkuisi mahdollisimman pitkälle elokuuhun. Tällöin yritykset saisivat kotimaisten asiakasvirtojen lisäksi myös eurooppalaisten matkailijoiden mukanaan tuomat lisäeurot. Sesongin pidentäminen ei kuitenkaan onnistuisi ilman kotimaista asiakasvirtaa, joka taas vaatisi kesälomien siirtoa.

Palvelu- ja Matkailu-ammattiliitto PAM ja Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa teettivät keväällä 2025 selvityksen, jossa selvitettiin matkailualan yritysten suhtautumista siihen, että koulujen kesälomia siirrettäisiin parilla viikolla alkamaan juhannuksesta. Kyselyyn vastanneista yrityksistä 75 % kannatti kesälomien siirtoa.

Kyselyssä pyrittiin myös arvioimaan kesälomien siirron vaikutusta yritysten liikevaihtoon. Yritysten liikevaihto kasvaisi 336 miljoonalla eurolla vuodessa. Suurin lisäys tulisi elokuulle, 262 miljoonaa euroa. Vain viisi prosenttia alan yrityksistä ennakoivat oman siirron vaikutusten olevan kielteisiä.

Lomien siirtämisellä olisi erittäin myönteisiä vaikutuksia myös työllisyyteen. Työllisyys kasvaisi matkailu- ja ravintola-alan yrityksissä kolmen kesäkuukauden aikana 2 419 henkilötyövuodella. Myönteiset kerrannaisvaikutukset muille toimialoille nostaisivat työllisyyttä yhteensä 4 585 henkilötyövuodella. MaRan ja PAMin arvion mukaan se merkitsisi laskennallisesti jopa 6 500–7 000 työllistä.

Peräti 85 prosenttia yrityksistä ennakoivat sesonkityövoiman käytön kasvua elokuussa lomien siirron ansiosta. Lomien siirto lisäisi merkittävästi erityisesti nuorten kesätyöpaikkoja, mutta myös vakituisen työn määrä lisääntyisi.

Vakinaisen henkilöstön määrä kasvaisi etenkin elokuussa. Erityisesti 150–250 henkilöä työllistävät yritykset ja Pohjois-Suomessa toimivat yritykset ennakoivat merkittävää vakituisen henkilökunnan määrän kasvamista. Pohjois-Suomen yrityksistä peräti 65 prosenttia ennakoivat vakinaisen henkilökunnan lisääntyvän.

PAMin ja MaRAn kyselyn lähtökohdat eroavat hieman muistiossa esitetystä mallista. Merkittävin ero on se, että ministeriön esityksessä lomat päättyvät jo elokuun puolivälissä, kun liittojen kyselyssä ne olisivat päättyneet viikkoa myöhemmin. Tämä vaikuttaa hieman arvioituihin lukuihin, etenkin koska merkittävin liikevaihdon ja työllisyyden kasvu painottui liittojen selvityksessä juuri elokuulle. Vaikutusten voidaan siis olettaa olevan jossain määrin maltillisempia. Voidaan kuitenkin sanoa, että esitetty malli olisi hyvin positiivinen alan työllisyydelle ja kasvulle.

Mitä muita yhteiskunnallisia vaikutuksia koulujen kesälomien siirtämisellä voisi näkemyksenne mukaan olla?

Etenkin Pohjois-Suomen matkailutyöllisyyden ongelmana on ollut sesonkiluonteisuus. Kesälomien siirron avulla matkailukausi voisi alkaa jo elokuun alussa. Sesonki päättyy huhtikuun lopussa. Alan joustavien työaikajärjestelmien avulla tämä lisäisi vakituisen, ympärivuotisten työpaikkojen määrää Pohjois-Suomessa.

Mikä on kantanne esitettyyn loma-aikamalliin?

PAM kannattaa muutosta. Mitä pidemmälle elokuuhun lomakautta ja matkailusezonkia saadaan siirrettyä, sitä positiivisemmat vaikutukset tällä olisi alan työllisyyteen ja kasvuun.

Miten suhtaudutte malliin, jossa koulutyö päättyisi kesäkuussa viikolla 24 viimeisenä arkipäivänä, helatorstain yhteyteen lisättäisiin yksi vapaapäivä ja koulutyö alkaisi elokuussa aikaisintaan viikolla 35 ensimmäisenä arkipäivänä, eli huhtikuun loppuun ei otettaisi viikon mittaista lomaa?

PAM suhtautuu myönteisesti kaikkiin malleihin, jossa kesälomaa siirretään nykyistä myöhemmäksi ja koulutyö alkaa vasta elokuun lopulla. Malli tukisi perheiden mahdollisuuksia viettää yhteistä kesäaikaa sekä lähentäisi Suomen lukuvuoden rytmiä useiden muiden Euroopan maiden käytäntöihin. Lisäksi kesäloman siirtämisen ei voida tutkimusnäytön perusteella olettaa heikentävän oppimistuloksia, mikäli opetuspäivien määrä säilyy ennallaan.

VN/15678/2026

Lausunto
26.6.2026

Samalla PAM pitää kuitenkin tärkeänä, että lukuvuoden kokonaisrytmi tukee oppilaiden jaksamista. Muistiossa todetaan, että oppilaiden hyvinvointi, koettu terveydentila ja jaksaminen ovat heikoimmillaan kevätlukukaudella maaliskuun lopusta toukokuun loppuun, ja että talviloman ja kesäloman välinen jakso on pitkä.

Mikäli kevätlomaa ei toteuteta, tulisi huolellisesti arvioida, miten pidentyvän kevätlukukauden kuormitusta voidaan muutoin tasata. Oppimisen ja hyvinvoinnin näkökulmasta säännölliset palautumisjaksot näyttävät olevan perustellumpi ratkaisu kuin yksi yksittäinen vapaapäivä.

Helsingissä, 26. kesäkuuta 2026

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

Annika Rönni-Sällinen
puheenjohtaja

Lisätietoja:
Eero Löytömäki
koulutus- ja elinkeinopoliittinen asiantuntija
Palvelualojen ammattiliitto PAM
eero.loytomaki@pam.fi
p. 050 462 4697